

Şuayib GÜRSOY
İskilip Kaymakamı

Babalar ve Evlatlar

...“son olarak arkadaşlar, modern çağın yeni yönetim bilimlerinde Devlet Baba anlayışının sona erdiğini, tüm arkadaşların meselelere daha profesyonelce yaklaşımları gerektiğini hatırlatarak toplantıyı sonlandırıyorum.”...

Valilikteki toplantıdan çıkar çıkmaz kimseyle vedalaşmayı beklemeden ilçeye doğru yola koyulmuştum. Bir an önce oradan uzaklaşmak istiyordum. Bir müddet daha orada kalsam büyük bir yanlışlığın rızai ortaklarından olacağım hissi kaplamıştı içimi. İlçeye varıncaya dek aynı şeyleri düşünüp durmuştum: Bu toplantıların bazıları ne kadar da gereksizdi. Yazsan kütüphaneleri dolduracak kadar mesele konuşulur ama bir arpa boyu yol alınamazdı. Aslında herkesin farkında olduğu ama kimse-nin de kolay kolay dile getiremediği bir durumdu bu. Adına teamül dediğimiz, bazen kıymeti kendinden menkul “tabular” böyle emir buyurmuşlardı, böyle olacaktı, nokta! Bu toplantılarda kimse kimseyi dinlemez, çoğunluk söz sırası kendisine geldiğinde nelerden bahsedeceğini düşünür, söyleyeceklerini kurgulardı. Hele hele bir önceki toplantıda Vali beyin özellikle değinilmesini istediği bir husus varsa, o bilgiyi verecek olanların tek dertleri, nasıl olur da Vali beyin gazabına uğramadan bu işten sıyrılırsınız olurdu. Konuşulur, konuşulur, konuşulur, asıl problemlerin dile getirilip çözüme kavuşturulmasına bir türlü fırsat kalmazdı. Saatler süren bu seremoni, “o”na katılmamış olanlar için çok önemli

meselelerin halledildiği ehemmiyetli bir “iş” olarak görülür, işin içinde olanlar için ise çoğunlukla “angarya” olarak algılanırdı.

Bunları düşünürken öyle dalmışım ki, kırk beş dakikalık yolun nasıl bittiğinin farkına bile varamamıştım. Bu ve buna benzer düşünceler, gereksiz olduğuna inandığım her toplantıdan sonra beynimi kemirir, bana dayanılmaz bir baş ağrısı hediye etmekten de başka bir işe yaramazdı.

Buhranlarımın yine baş ağrısına dönüşmemesi için Kaymakamlığa geçmeden önce bir yerlere uğrayıp kafamı dağıtmak geldi içimden. Evet, en iyisi buydu; bir esnafa uğrar, halini hatırlar, çayını içer, sohbet ederdim. Böylelikle biraz dinlenmiş ve rahatlamış olurum. Zira birçok kaymakam için kendini en huzurlu ve rahat hissettiği ortam ya samimi bir esnaf ziyareti ya da bir köy gezisidir.

Ben bunları düşünürken çarşı içine girmiştik bile. Koltuğa gümülmüş halde duran başımı cama yaklaştırp dışarıya odaklandım. Duracağımız yeri belirlemeye çalışıyordum. Çarşı, köy arabalarının dönüş saati öncesi olduğundan epeyce hareketliydi. Herkes bir yerlere yetişme telaşındaydı.

Bunun tek istisnası soğuğa rağmen kaldırımlardaki taburelerinde çaylarını yudumlayanlardı. Peş peşe sıralanmış kahvehaneler ilçenin en iyi iş yapan yerleriydi, kalabalıkları hiç eksik olmazdı. Kaymakamlığa iyice yaklaşmıştık ki şoförüm Kemalettin Bey “daireye geçiyoruz değil mi efendim” diye klasik sorusunu sormuştu. Tam o esnada daha önce dikkatimi çekmeyen oldukça köhne, her an yıkılacak gibi duran, camında kısmen silinmiş bir yazıyla sadece “çay evi” yazan bir çaycı ilişti. “hayır, hayır duralım, Kaymakamlığa geçmeden şurada bir çay içmek istiyorum” diye yanıtladım Kemalettin Beyi. Ani bir frenle önünde durduğumuz çay ocağına geçene dek Kemalettin Bey yöneldiğimiz yerle ilgili hemen bir özet geçmiş, esnaf hakkında kısaca bilgi vermişti: “Efendim demek ki siz de duydunuz Cafer amcanın çayının ününü, odun ateşinde demler, limonsuz vermez çayını, çok lezzetlidir amma ve lakin sürekli müşterisi olan birkaç yaşlı dışında kimse gitmez oraya bu eski görüntüsünden dolayı. Görünce siz de tanırırsınız Cafer amcağı, gelmişti yanınıza” Kemalettin’in izahatı sonrası hiç konuşmadan “Allah Allah, iade-i ziyarette bulunmamış mıyım” diye geçirdim içimden. Biraz daha merak etmişim

Cafer amca'yı ve içeride karşılaşılabileceklerini.

Gıcırdayarak açılan kapının ardından mistik bir havanın yüzüme çarptığını hissettim. Beş Altı tahta masa ve tahta sandalyeler, dumanı bir kara tren gibi tüten eski alüminyum çaydanlık, yer yer çatlamış ve boyası dökülmüş duvarda Hz. Ali'yi tasviren yapılmış bir portre, nar gibi kızarmış bir soba ilk gözüme çarpanlardı içeriden. Verdiğim selamı köşe masada oturan iki yaşlı amca ve hızlı adımlarla bana yaklaşan Cafer Amca olduğunu tahmin ettiğim piri fani "Ve aleyküm selaaam" diye aldılar. Cafer amca kısa boylu, seyrek, kısa sakallı, kısmen kamburu çıkmış ve feleğin çemberinden geçmişliğini ispat edecek derecede yüzü derin çizgilerle dolu ortalama bir Anadolu babasıydı. Çok sıcak bir hoş beşten sonra yola bakan bir masaya oturduk. Limonlu çaylar çoktan gelmişti bile. Kemalettin Beyin tahmin ettiği gibi tanımıştım Cafer amca'yı. Neden iadeyi ziyarette bulunmadığımda netleşmişti zihnimde. Esnaf olarak değil de -keza tam esnaf da denemezdi ya bu kadar eski, bu kadar yoksun şartlarda iş yapana- Vakıftan yardım almak için gelmişti yanıma. Uzun uzun anlatmıştım Vakıf imkânları ile iş yeri olan birine yardım yapamayacağımızı. O'da çaresiz, başını eğip ayrılmıştı yanımdan. Sohbetimiz dönüp dolaşıp bu yardım konusuna gelmişti. Muradı vakıftan alacağı parayla çay ocağını biraz daha eli yüzü düzgün hale getirmekti. Böylelikle müşterisi artar diye düşünüyordu. Konuyu bir yerlere bağlamak adına "çoluk çocuk yok mu Cafer amca" diye sordum. Soruyla birlikte Cafer amcanın yüzünün kıpkırmızı kesilmesi bir olmuştu. Boyununu bükte, boğazı düğümlenmişti belli ki. Ayağa kalktı, önümüzdeki boş çay bardaklarını aldı, ocağın yanına bıraktı. Yeni bardaklara yeni demlenmiş çayı doldurdu. Çay bardaklarının yanına iki parça limonu koydu. Yavaş adımlarla yaklaştı. Anlamadığım bir nedenle zaman kazanmaya çalışıyordu sanki. Otururken: "olmaz olur mu ah evlat" dedi. Bir an boşta bulunmuş, o ana kadar "Kaymakam Bey" derken bile

iki büküm olan adam bana "evlat" diye hitap etmişti. Anlaşılan derdi büyüktü. Kafası bir hayli karışık. Aslına bakılırsa ben onun tahminen evlatları yaşıyordum. Çok tuhaf algılamamıştım dolayısıyla ama O, bin bir türlü özür ve mahcubiyetle düzeltmeye ihtiyacı olmayan durumu düzeltmeye çalışıyordu. Bir ara yeniden donuklaştı, olduğu yerde kala kaldı. Gözleri de hafiften buğulanmıştı. Biraz rahatlaması için elimi omzuna atıp sıvazladım ve kenara çekildim. Neden sonra duvarda asılı olan o yazı gözüme ilişti: "Evlatları babaların en büyük servetidir" yazıyı okur okumaz beynimde bir şimşek çaktı adeta. "Evet ya, burası babamın geçen ilçeye gelişinde uğradığı ve sahibiyle sohbet ettiği yeri". Neler yaşadığını uzun uzun anlatmıştı babam ama uğradığı yerin neresi olduğunu yaptığı tariftan çıkartamamıştım. Duvarda asılı sözden de bahsetmişti. Demek ki babamın sohbet ettiği kişi Cafer amca'ydı.

Babam bu işi alışkanlık haline getirmişti artık. Ben ilçeye atandıktan bir müddet sonra ziyaretime gelir, Bakanlığın gönderdiği bir müfettiş titizliğinde çarşıya atar kendini, esnafın arasına karışır, aslında kim olduğunu söylemeden, gizlilik esasına riayet ederek havayı koklar, bal alacağı çiçeği arar bulur, sohbet eder. Tabii ki hedefi bellidir bizimkinin bu çarşı denetimlerinde. Oğluna güvenir güvenmesine de, bir de gözleriyle görmek, kulaklarıyla işitmek, bizatihi şahit olmak ister. Oğluna, oğlunun idareciliğine, servetine...

İşte böyle bir "teftiş" esnasında gitmişti bu çay ocağına da. Cafer amca'yı bir "memur babası" olarak sohbet etmiş, lafın arasında da kaymakamın nasıl biri olduğunu sormuş, duymak istediklerini duymuş, O'nun da dertlerini dinlemiş... "Çok derdi var" "Kaymakam değil misin ara bul dertlerine çare ol" demişti bana.

İşte bir tesadüf eseri de olsa babamın bahsettiği Cafer amca'yı karşı karşıyaydım. Bu düşünceler bir film şeridi gibi zihnimden geçip giderken Cafer amcanın toparlanmış olduğunu hissettirir ses tonuyla "çayları tazeliyorum

Kaymakam Bey" deyişle kendime geldim. Biz muhabbeti koyulaştırmışken diğer müşteriler ayrılmış, şoförle koruma da dışarı çıkmışlardı. Cafer amca'yı yalnız kalmıştık. Daha rahatlamış görünüyordu. Ne hikmetse hep böyle olurdu: vatandaş en mahrem sıkıntılarını anlatırken Kaymakamla yalnız kalmak ister, yanlarında başka şahit istemez, Kaymakamı bir doktor gibi kendine yabancı görmezdi.

"Olmaz mı Kaymakam Bey" dedi Cafer amca sohbeti kaldığımız yerden devam ederek: "tam on bir evladım var, altısı erkek, beşi kız. Hepsini baktım, büyüttüm, okuttum. Çok iyi yerlere geldiler, hayatlarını kurtardılar..."

Hiç beklemediğim bu sözleri duyduğumda biraz sinirlenmiştim. Nasıl olabilirdi! Madem çocukları vardı, madem hepsinin de durumu iyiydi, nasıl babalarını bu halde bırakabilirlerdi!

"Peki Cafer amca, on bir evladın var da neden hala devletten yardım bekliyorsun, devlete el açıyorsun?" dedim hiddetle -kırıcı ve incitici olabileceğimi de göze alarak-. Cafer amca limonlu çayından bir yudum alıp acı acı baktı yüzüme ve devam etti: "ah Kaymakam bey bilmez misin bir baba on evlada bakar ama on evlat bir babaya bakamaz derler. Bizinkisi de o hesap. Biz bugüne kadar devleti baba bildik, evlatlarımıza gösterdiğimiz özverinin aynısını devletten bekledik. Evlattan istemenin zorluğunu sen şimdi bilemezsin. Allah sana bunu yaşatmasın. Babadan istemek ise kolaydır. Gelip senden istememiz bundandır."

Bunları anlatırken gözyaşları da derin çizgili yanaklarından süzülüyordu Cafer amcanın. Boğazı düğümlenme sırası bana gelmişti. Kulaklarım yanıyordu, cümle kuramadım.

Kim ne derse desin, ne düşünürse düşünsün bu mesleğin gerekliliği hakkında, bu aziz milletin bu bakış açısı oldukça, endişeye kapılmanın gereği yoktu. Yeri geldiğinde devletin üvey evladı olan bizler, hala babası gibi görülyorduk milletin. Ve ben iyi ki bu mesleği seçmiştim. Tuzluca /İğdir 2009.